

Business
Centre
Club

Warszawa, 21 września 2022 r.

OPINIA

NA TEMAT PROJEKTU USTAWY O SZCZEGÓLNYM WSPARCIU PODMIOTÓW POSZKODOWANYCH W ZWIĄZKU Z SYTUACJĄ EKOLOGICZNĄ NA RZECIE ODRZE

BCC w pierwszych dniach katastrofy ekologicznej wezwał rząd do systemowych działań na rzecz wsparcia poszkodowanych przedsiębiorców. Podnosiliśmy, że istnieją przesłanki do wprowadzenie stanu klęski żywiołowej, co z kolei mogłoby otwierać drogę do formułowania roszczeń odszkodowawczych w związku z ograniczeniami wolności i praw w czasie stanu nadzwyczajnego. Obecnie do konsultacji trafił projekt ustawy o szczególnym wsparciu podmiotów poszkodowanych w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze. Samo założenie Projektu jako wprowadzenie niejako interwencyjnego nadzwyczajnego środka mającego służyć poprawie sytuacji podmiotów poszkodowanych katastrofą ekologiczną na rzece Odrze może stanowić korzystne rozwiązanie tymczasowe. Niemniej jednak dla osiągnięcia założonego celu Projekt wymaga gruntownego dopracowania.

Zakres podmiotowy

Negatywnie ocenić należy podmiotowy zakres Projektu zaproponowany w art. 1 Projektu. W zaproponowanej regulacji odwołano się do regulacji wyłącznie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych („SUS”) przyznając prawo do jednorazowych świadczeń jedynie płatnikom składek, niebędącym jednostką budżetową lub samorządowym zakładem budżetowym, oraz spełniającym szereg dodatkowych przesłanek, całkowicie niezwiązanych z korzystaniem z rzeki Odry oraz faktem, iż jej skażenie negatywnie wpływa na prowadzoną działalność. Zaproponowana regulacja, w szczególności sformułowanie zawarte w art. 1, powodować będzie istotne wątpliwości interpretacyjne czy prawo do jednorazowego świadczenia przysługuje chociażby spółkom prawa handlowego (zwłaszcza spółkom jednoosobowym) oraz osobom nieprowadzącym działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów ustawy prawo przedsiębiorców (w szczególności z uwagi na kryterium dochodowe prowadzący działalność nieewidencjonowaną). **Katalog podmiotowy powinien zostać znacząco rozbudowany i doprecyzowany by objąć możliwie szeroką kategorię podmiotów poszkodowanych sytuacją ekologiczną na rzece Odrze.**

Konstrukcja świadczenia przyznawanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Całkowicie niezrozumiałym jest zaproponowanie wypłacania świadczenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i powiązanie wysokości świadczenia z liczbą osób zgłoszonych przez poszkodowany podmiot do ubezpieczeń społecznych. **Zaproponowane kryterium jest całkowicie nieadekwatne do sytuacji a ustalone przy jego pomocy świadczenie pozostawać może w całkowitym oderwaniu od rzeczywistej wysokości szkody która wystąpiła.** W szczególności stosowanie zaproponowanego kryterium może prowadzić do nieuzasadnionego faworyzowania podmiotów zgłaszających większą liczbę osób do ubezpieczeń społecznych i dyskryminację podmiotów działających w skali mikroprzedsiębiorstw, zwłaszcza podmioty indywidualne. Powyższa rozbieżność może być szczególnie jaskrawa chociażby porównując sytuację przedsiębiorcy działającego jednoosobowo – lub nawet zatrudniającego jednego pracownika – dla którego korzystanie z rzeki Odry stanowiło podstawowy element prowadzonej działalności, z sytuacją dużego podmiotu, zatrudniającego wiele osób, dla którego korzystanie z rzeki miało charakter uboczny, ale który odniósł szkody związane ze skażeniem uprawniające do uzyskania świadczenia. W przedstawionej sytuacji zastosowanie zaproponowanego kryterium prowadziłoby do absurdalnego wniosku, że świadczenie wypłacane mikroprzedsiębiorcy który utracił blisko 100% przychodu byłoby wielokrotnie niższe niż świadczenie z tego samego tytułu wypłacane większemu podmiotowi, który utracił 50% przychodu. **Zdaniem BCC kryterium przyznawania świadczenia powinno zostać gruntownie zrewidowane i zastąpione kryterium uwzględniającym wysokość poniesionej szkody w oparciu o dane dotychczasowym korzystaniu z rzeki Odry przez dany podmiot.**

Kryterium rodzaju działalności według kodów statystycznych PKD

Negatywnie należy ocenić zaproponowane kryterium określenia w rozporządzeniu kodów PKD działalności – i to tylko wskazanych jako rodzaj przeważającej działalności, pozarolnicza działalność. Po pierwsze całkowicie nieuzasadnionym jest pominięcie podmiotów prowadzących działalność rolniczą. Po drugie całkowicie chybionym jest stosowanie kryterium wyłącznie kodu PKD przeważającej działalności. **Kody PKD, w tym określenie przeważającej działalności, mają znaczenie przede wszystkim statystyczne a nie przesądzające o rodzaju prowadzonej działalności.** W szczególności mając na uwadze, że aktualizacja kodów PKD w rejestrach (zwłaszcza dla spółek prawa handlowego) nie następuje natychmiastowo i niejednokrotnie wymaga podejmowania dodatkowych i kosztownych czynności korporacyjnych, w praktyce często występuje sytuacja, że przedsiębiorca zmienia przedmiot działalności z PKD wskazanego jako główny, na inny – wskazany jako dodatkowy. Oprócz tego, fakt, że przedsiębiorca prowadzi działalność w zakresie głównego PKD w żadnym wypadku nie może być poczytane – jak zdaje się sugerować projekt – że nie prowadzi innej działalności, w szczególności w zakresie dodatkowych PKD. **W konsekwencji BCC ocenia zaproponowane rozwiązanie zdecydowanie negatywnie i wskazuje, że projekt powinien referować do faktycznie wykonywanej działalności, ustalonej chociażby w oparciu o dane podatkowe, a kody PKD mogłyby być stosowane w takim wypadku jedynie pomocniczo i uzupełniająco.**

Zakres czasowy świadczenia

Zdecydowanie negatywnie należy ocenić proponowane ograniczenie wypłaty jednorazowych świadczeń do jednego miesiąca, ustalonego arbitralnie w rozporządzeniu Rady Ministrów. Szkody związane z sytuacją ekologiczną na Odrze utrzymywały i prawdopodobnie będą utrzymywać się przez wiele miesięcy w związku z czym uzasadnione byłoby przyznanie rekompensat za cały okres ponoszonych szkód.

Forma wniosku oraz elektroniczna postępowania

Niezrozumiałym i nietrafnym jest wymóg aby wniosek o świadczenie składany był wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego „za pomocą profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład”. Wymóg korzystania z wyłącznie z formy elektronicznej jest nieuzasadniony i może dyskryminować podmioty z obszarów tzw. wykluczenia cyfrowego. Zasadnym byłoby dodanie w Projekcie możliwości składania wniosków również w formie tradycyjnej – chociażby w terenowych oddziałach ZUS. Oprócz powyższego niezrozumiałym jest posługiwanie się w Projekcie określeniem „profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład”. Bardziej jasnym i zrozumiałym byłoby wskazanie wprost, że wnioski będą składane w istniejącym systemie Platformy Usług Elektronicznych ZUS który obecnie funkcjonuje i do którego można dodać odpowiednie funkcje. Niezależnie od powyższego jednocześnie ze zmianą zasad jaki podmiot wypłacać będzie świadczenie oraz jakie podmioty będą uprawnione, zmianie powinien ulec również sposób składania wniosków. W opinii BCC bardziej prawidłowym rozwiązaniem i zapewniającym większą dostępność wniosków byłoby posłużenie się możliwością składania wniosków przy użyciu Profilu Zaufanego i chociażby za pośrednictwem platformy biznes.gov.pl, która publicznie oferuje dostęp elektroniczny do szeregu usług różnych organów administracji publicznej i wydaje się być bardziej dostosowana do obsługi wniosków odszkodowawczych.

Zakres informacji zawartych we wniosku o przyznanie świadczenia wymaga doprecyzowania. W szczególności nieprecyzyjnym i niezrozumiałym może być wymóg wskazywania innych informacji niezbędnych „do ustalenia prawa i wypłaty jednorazowego świadczenia”. Z postanowień projektu nie wynika, jakie to inne informacje miałyby być niezbędne dla powyższego celu, niż wprost wymienione w projekcie. Tym samym nietrafnym i zasługującym na negatywną ocenę jest obciążanie obowiązkiem decydowania jakie inne informacje są niezbędne na wnioskodawców.

Zamówienia publiczne

Całkowicie nieuzasadnionym jest wyłączenie stosowania przepisów o zamówieniach publicznych do zamówień na usługi lub dostawy udzielane przez ZUS w związku z realizacją zadań związanych z ustaleniem prawa lub wypłatą świadczenia. Przepisy zamówień publicznych mają charakter istotnie gwarancyjny a ich podstawowym założeniem, oprócz stworzenia ram proceduralnych, jest zapewnienie przejrzystości i rozliczalności transakcji dokonywanych przez podmioty publiczne. W konsekwencji wyłączenie stosowania tych norm powinno mieć charakter ściśle wyjątkowy i uzasadniony konkretnymi okolicznościami. Taka sytuacja nie zachodzi w niniejszej sprawie, w szczególności mając na uwadze, że obsługa i wypłata świadczeń następować będzie własnymi siłami i środkami ZUS, a niezbędne usługi zapewniane są przez inne organy administracji publicznej – w szczególności Krajową Administrację Skarbową i Główny Urząd Statystyczny. **Zdaniem BCC nie zachodzi zatem konieczność szczególnego nabywania usług i dostaw przez Zakład w celu wykonywania postanowień projektu, a wyłączenie stosowania przepisów prawa zamówień publicznych byłoby zbyt daleko idące.**

Dodatkowe informacje:

dr Łukasz Bernatowicz

ekspert BCC ds. infrastruktury, prawa budowlanego i zamówień publicznych,
wiceprezes BCC

502 066 619

lukasz.bernatowicz@bcc.org.pl

Kontakt dla mediów

Mirosław Kasprzak

rzecznik BCC

608 529 504

miroslaw.kasprzak@bcc.pl

Business Centre Club powstał pod koniec XX w., w 1991 roku. Jest prestiżowym Klubem przedsiębiorców i największą w kraju ustawową organizacją indywidualnych pracodawców. Grupa BCC składa się z Klubu BCC, Związku Pracodawców BCC i Studenckiego Forum BCC. Członkowie BCC zatrudniają ponad 400 tys. pracowników, obroty firm sięgają 20 miliardów złotych a siedziby rozlokowane są w blisko 250 miastach. Na terenie całej Polski działają 22 łóż regionalne. Do BCC należą przedstawiciele wszystkich branż, międzynarodowe korporacje, instytucje finansowe i ubezpieczeniowe, firmy telekomunikacyjne, najwięksi polscy producenci, uczelnie wyższe, koncerny wydawnicze i znane kancelarie prawne. Członkami Klubu są także prawnicy, dziennikarze, naukowcy, wydawcy, lekarze, wojskowi i studenci. BCC koncentruje się na działaniach na rzecz rozwoju gospodarki i pomocy przedsiębiorcom, jest ustawowym członkiem Rady Dialogu Społecznego.

Kontakty prasowe: https://www.bcc.org.pl/strefa_eksperta/kontakty-do-ekspertow, więcej: <https://www.bcc.org.pl/> oraz: <https://www.facebook.com/businesscentclub>